

KULTTUURI

Reino Bragge kaupunginteatterin ohjaksiin

HANNA MARJANEN

Jyväskylän kaupunginteatterin johtajaksi on valittu **Reino Bragge**. Tällä hetkellä hän toimii Porin teatterin johtajana ja aloittaa Jyväskylässä vuoden kuluttua elokuussa. Filosofian maisteri Bragge on aiemmin toiminut muun muassa teatterinjohtajana Joensuun kaupunginteatterissa.

”Jos pitää yhdellä sanalla kuvailla, millaisen johtajan kaupunginteatteri saa, sanon, että kokeneen”, hän toteaa.

Se, että Jyväskylä on pitkälti opiskelijoiden kaupunki, pitää Braggen mukaan näkyä myös teatterin linjassa.

”Olen huomannut, että opiskelijat pitävät tämän päivän problematiikkaa käsittelevästä nykydraamasta.”

Hänen mukaansa esimerkiksi **Tracy Lettsin** teokset edustavat sellaista rajummanpuoleista nykynäytelmää, joka sopii hyvin esitettäväksi pienelle näyttämölle.

Sarjismies henkeen ja vereen

Jukka Heiskanen ei ehtinyt opiskella, koska aika kului sarjakuvien kääntämiseen. Jyväskylässä ”kaikkea loistavaa hömpää” lukenut mies on nyt Aku Ankan päätoimittaja.

SANOMA MAGAZINESIN konttori on ruma ruskea talo Helsingin Munkkivuorossa. Sen kuudennes-kerroksessa sijaitsee *Aku Ankan* päätoimittajan **Jukka Heiskanen** sarjakuvilla vuorattu huone. Kirjahyllyssä kököttää *Complete Calvin & Hobbes* -sarja, pöydällä seisoo Aku Ankka -roskapönttö ja lattialla lojuu laatikoitain ulkomaisia Anka-lehtiä.

Huoneesta löytyy myös muuan perhelehden pomolle sopimaton teos. Seinällä roikkuu homosarjakuviin tunnetun **Ralf Königin** signeeraama piirros, jossa poseeraa kaksi taiteilijan vakiohahmoa: isonenäin lyhyt mies ja lihaksikas, paidaton äijänköriläs.

”Täpäs Königin Angoulêmen sarjakuvafestivaaleilla. Laitoin piirustuksen seinälle, jotta ihmiset provosoituisivat, mutta kukaan ei ole vielä hermostunut”, Heiskanen nauraa.

ON KUITENKIN hankala uskoa, että Heiskanen haluaisi hermostuttaa ketään. Pikkutakkiin ja Muumi-paitaan pukeutunut parrakas mies vaikuttaa pikemminkin ystävälliseltä sedältä, joka on 43-vuotiaana yhä innoissaan sarjakuvista.

Taustaltaan mies kävisi huithapeloivan humanistiopiskelijan arkkityyppistä. Kuopiassa syntynyt Heiskanen aloitti opinnot Jyväskylän yliopistossa vuonna 1982. Hän luki englantia, kirjallisuutta ja filosofiaa eli omien sanojensa mukaan ”kaikkea loistavaa hömpää”.

”Olen erittäin huono esimerkki opiskelijoille, koska en koskaan valmistunut. Elätin melkein kymmenen vuotta itseni sarjakuvien suomentajana. Oli niin paljon töitä, etten ehtinyt opiskella.”

Sarjakuvakääntäjän ura sai alkunsa yli kaksi vuosikymmentä sitten klassikkosarjoja suomentamalla. Nykyisellään lista Heiskanen kääntämistä albumeista on huima. Siihen kuuluu muun muassa underground-legenda **Robert Crumbia**, 1990-luvun kenties merkittävin sarjaa eli **Neil Gaimanin Sandmania** ja **Scott McCloudin** kirjoittama sarjakuvateorian perusteos *Sarjakuva, näkymätön taide*.

AKU ANKKAAN Heiskanen tuli ensimmäisen kerran äitiyslomasijaiseksi vuonna 1994, jonka jälkeen hän jatkoi lehden toimittajana. Yhdeksänhenkisen toimituksen ykkösjehu hänestä tuli kolme vuotta sitten.

”Tämä on erittäin hauskaa työtä. Ei ole yhtään pöyryä, jolloin olisi ottanut aamulla päähän.”

Yksi ongelma hauska päivätyöstä kuitenkin seuraa. Se nimittäin vie kaiken ajan, jolloin joutuu kieltäytymään kiinnostavista hommista.

”**Joakim Piriseltä** tulee uusi albumi, mutta jouduin sanomaan, että haluan pitää oikean kesäloman. Samoin tulee *Sandman Endless Nights*. Se on tosi hyvännäköinen, mutta sillekin piti sanoa ei”, Heiskanen sanoo.

MILLAINEN päivätyö sitten on kyseessä? Lehden teko alkaa, kun toimitukseen saapuu muutaman kuu-kauden välein Tanskan Egmontilta nivaska Aku Ankka -sarjoja. Viikkoa kohti laskettuna sivuja saapuu noin 50, joista yhdessä lehdessä käytetään kolmisenkymmentä. Se tarkoittaa, että huonoimmat jutut voidaan tiputtaa pois. Heiskanen valitsee jul-

kaistavat sarjat ja lähettää ne suomentajille.

Lehden noin 15 freelance-kääntäjää eivät ole aivan ketä tahansa. Mukana ovat *Suuri kurpitsa* -mies **Pauli Kallio**, Puupäähatullakin palkittu **Kivi Larmola**, kirjailija **Laura Honkasalo** ja filosofi **Tuomas Nevanlinna**. Joukkoon kuuluu myös **Anu Partanen**, joka sai tänä vuonna arvostetun Agricola-palkinnon *Ruutuhyppelyä*-romaanin suomennoksesta. Kääntäjiltä tekstit palaavat toimitukseen.

”Tekstit muokataan niin ankkamaisiksi kuin voidaan, eli lisätään vitsejä ja tarkistetaan kielioppi. Periaatteessa niitä tehdään niin yhdenmukaisia, ettei kääntäjää tunnista.”

Heiskanen vertaa Aku Ankan käännösprosessia televisio-ohjelmien tekstittämiseen. Tilaa on rajoitetusti ja alkutekstiiä muokataan toisinaan rajustikin. Siihen tosin vaikuttaa sekin, että striipit ovat englanninkielisiä, oli käsikirjoittajan äidinkieli mikä hyvänsä.

”Teksti pyritään tekemään niin, että siinä on perustaso, jota voi seurata vaikka juuri lukemaan oppinut. Toinen taso voi sitten avautua vähän varttuneemmille”, Heiskanen selittää.

Aikuisille tarkoitetuissa viittauksissakin pelataan varman päälle. Nimiväännökset tehdään niin, ettei kohde loukkaannu. Lisäksi esimerkiksi yhä politiikassa mukana olevat ihmiset jätetään rauhaan.

Päivänpolitiikkaa lähimpänä käytiin vuoden 2000 presidentinvaalien aikaan. Silloin Ankkalinnassa järjestettiin pormestarinvaali, jossa lukijat saivat äänestää omaa suosikkiaan.

”Ideana oli, että samana päivänä, kun vanhemmat käyvät äänestämässä, lapset voivat jättää oman äänensä kioskille. Niitä laskettiin iänkaiken, koska ääniä tuli 47 000”, Jukka Heiskanen nauraa.

Olli Sulopuisto
toimittaja@jy.fi

MITKÄ SARJAKUVAT OTTAISIT MUKAASI AUTIOLLE SAARELLE, JUKKA HEISKANEN?

”Tosi vaikea tehtävä. No, **Carl Barksin** *Aku Ankat*, **George Herrimanin** *Krazy Kat*, **Robert Crumbin** koko tuotanto, **Hugo Prattin** tuotanto ja **Charles Schulzin** *Tenavat*. Nuo nyt ovat aika itsestäänselvyyksiä.”

Myös kanadalainen, ligne clair -tyylinen edustava Seth ja ranskalaisen David B.:n *Epileptic* ovat Heiskanen mieleen.

”*Epileptic* on omaelämäkerrallinen albumi, joka on vaikuttavaa mustavalkojälkeä.”

Suomalaisista tekijöistä hän mainitsee **Jukka Tilsan**, joka on ”minusta hirmu hauska vieläkin”, **Pentti Otsamon**, **Matti Hagelbergin** ja **Katja Tukiaisen**.

”He ovat kaikki tosi omaperäisiä tekijöitä”, Heiskanen sanoo.

”Tykkään sarjakuvista kauhean laajasti. Nuorempana en lukenut jostain syystä supersankarisarjiksia, mutta nykyään nekin kelpaavat.”

